

Tervezés Költségek

Kórházi finanszírozás a szolgáltató szemszögéből
témakör

SE – Gyógyszerésztudományi Kar

Kórházi-klinikai szakgyógyszerész-képzés

Előadó: Ujvári István

2019. november 9.

Tervezés

1. Controlling gondolkodásmód

4 kritériuma alakult ki:

- **célorientáltság:** folyamatos célképzés révén a gazdálkodás javítása,
- **szűk keresztmetszet orientáltság:** egy vállalkozásnál tisztában kell lenni azzal, hogy melyek a gazdálkodás hatékonyságának akadályai (kapacitás korlátok: humán és tárgyi erőforrások),
- **jövőorientáltság:** a controlling szempontjából a múlt csak annyiban érdekes, hogy mennyire képes befolyásolni a jövőt,
- **költségtudatosság:** költségekkel való ésszerű gazdálkodást jelenti.

2. A controlling funkciói

- tervezés,

- gazdasági elemzés, ellenőrzés

(pl.: terv-tény adatok összehasonlítása, eltéréselemzés),

- controlling információs rendszer működtetése

(információszolgáltatás és eszközrendszer üzemeltetése).

3. Tervezés definíciója

A tervezésre mind a négy controlling kritérium egyaránt jellemző.

A **tervezés** röviden "jövőalakításként" fogalmazható meg. Tágabb értelemben tervezésen " a jövőbeli célok eléréséhez szükséges célok, intézkedések, eszközök és utak rendszeres, jövőre vonatkozó átgondolását és meghatározását" értjük (Wild (1974)).

4. Tervezés

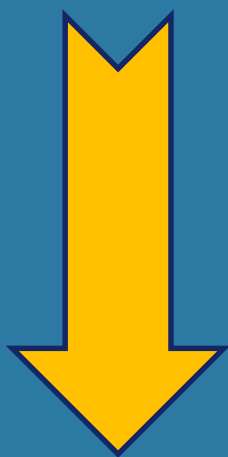
A tervezés **fő területei:**

- Teljesítmény tervezés,
- Költség tervezés,
- Finanszírozás tervezés,
- Eredmény tervezés,
- Pénzügyi tervezés.

5. Tervezés munkafolyamata /1

- **"felülről lefelé"** haladó tervezés:
a felsővezetés/irányítás a szervezet egészére
állapítja meg a fontosabb célokat,
ezután bontják le résztervekre az egyes
részegységekre vonatkozóan ("top down")

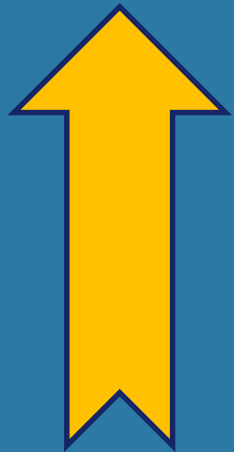
Hátránya: erősen centralizált;

5. Tervezés munkafolyamata /2

- **"alulról felfelé"** való tervezés:
a rész(alap)egységek elkészítik saját
tervüket, majd ezeket összesítik
("bottom up"),

Hátránya: a részegységek terveit nem
mutatnak azonos irányba, ez ellent-
mondáshoz vezethet;

5. Tervezés munkafolyamata /3

- ellenáramú tervezés:

az előző két módszer kombinációját jelenti. A felső szintű vezetés kitűzi a legfontosabb célokat, majd a hierarchia alárendelt elemei ezekből leképezik a saját rész céljaikat, elkészítik részterveiket.

6. Tervezés célja és hatékonysága

Célja: az adott szervezet irányításának javítása, a jövő bizonytalanságának és az ebből eredő kockázatnak a csökkentése.

A **tervezés hatékonyságának mérése:** a terv és tény-működés összehasonlításával történik. A vállalat működését folyamatosan ellenőrizni kell és ha szükséges, akkor be kell avatkozni.

7. Tervezés a gyakorlatban

Amíg a **nagy** tőkeerős vállalkozások, **vállalatok** képesek működtetni önálló controlling apparátust, megengedhetik maguknak, hogy stratégiai teameket működtessenek, megfelelő informatikai támogatással GYELV (gyengeség-erősség, lehetőség-veszély) vizsgálatokat végezzenek, külső tanácsadókat foglalkoztassanak, addig a **kis- és középvállalkozások** legtöbbször jól definiált ellenőrző listák, táblázatok segítségével határozzák meg stratégiai céljaikat.

8. Éves tervezés logikai ábrája

Költségek

Kiadás, ráfordítás és költség
megkülönböztetése,
Költségek osztályozása

A kiadás, költség és ráfordítás fogalmak tartalma eltérő.

A **kiadás** - pénzügyi fogalomként értelmezve - tényleges pénz-kiadást, kifizetést jelent.

A **ráfordítás** az adott időszaki értékesítés, kibocsátott teljesítmények előállításához felhasznált termelési tényezők (erőforrások) mennyiségét jelenti.

A **költség** fogalma a tevékenység érdekében történő élő- és holtmunka felhasználás pénzben kifejezett értéke.

A vállalati tevékenységek megvalósításához élő- és holtmunka ráfordítások szükségesek - pénzben kifejezett összegét összköltségnek nevezzük.

Önköltség

(átlagköltség)

termék /szolgáltatás
egységére, vagy
meghatározott
mennyiségére
vonatkozó költség

Határköltség

a kibocsátás újabb
egységének
előállításához
szükséges
többletköltség, vagyis
pótlólagos költség

Költségek osztályozása

A költségek különböző módon osztályozhatók és elemezhetők:

- ✓ költségnevek (jelleg)
- ✓ a termelési volumenhez való viszony szerint
- ✓ az elszámolás módja szerint.

Költségnemek szerinti csoportosítás

- anyagköltség,
- bérköltség,
- bérek járulékai (pl. társadalombiztosítási járulék),
- értékcsökkenési leírás,
- egyéb költségek.

Költségek osztályozása

A költségek különböző módon osztályozhatók és elemezhetők:

- ✓ költségnevek (jelleg)
- ✓ a termelési volumenhez való viszony szerint
- ✓ az elszámolás módja szerint.

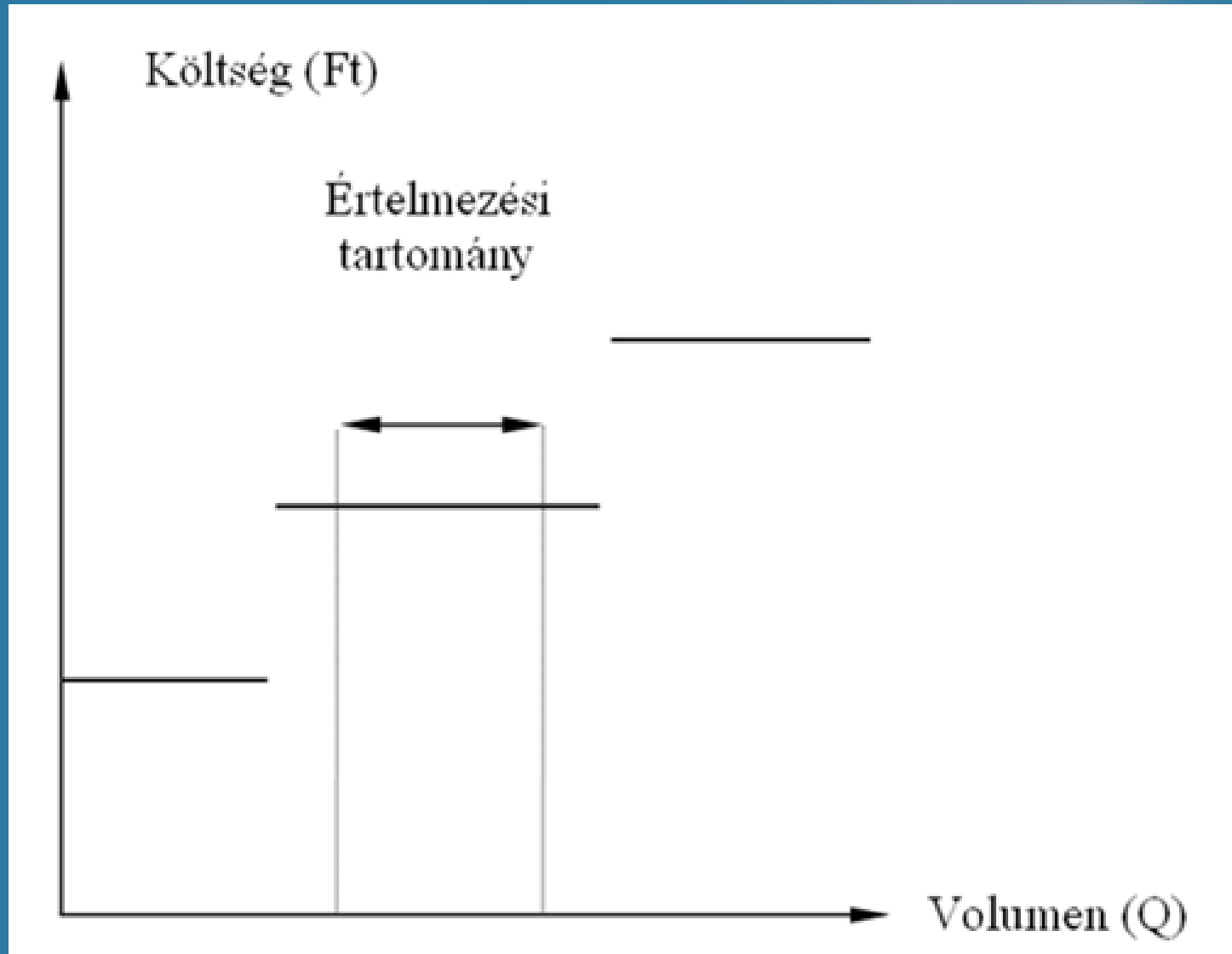
Termelési ill. tevékenységi volumenhez való viszony szerinti csoportosítás:

Elsősorban *a vezetői döntések gazdasági megalapozását szolgálja.*

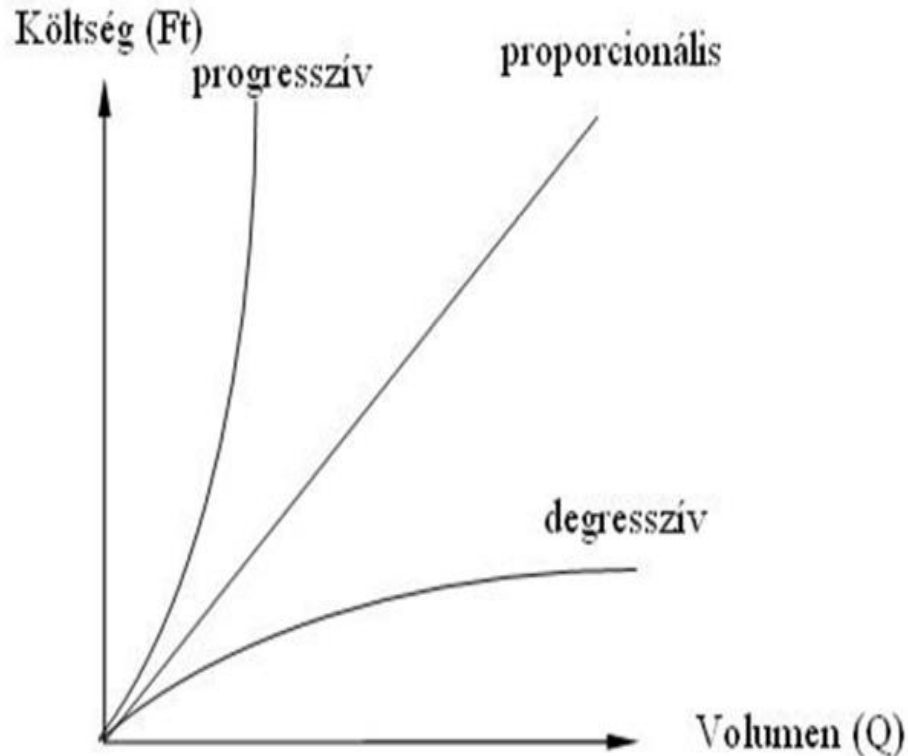
A termelési volumen változásának függvényében a költségek lehetnek:

- ✓ **állandó** (viszonylag állandó) és
- ✓ **változó** költségek.

1. Állandó költség és értelmezési tartomány

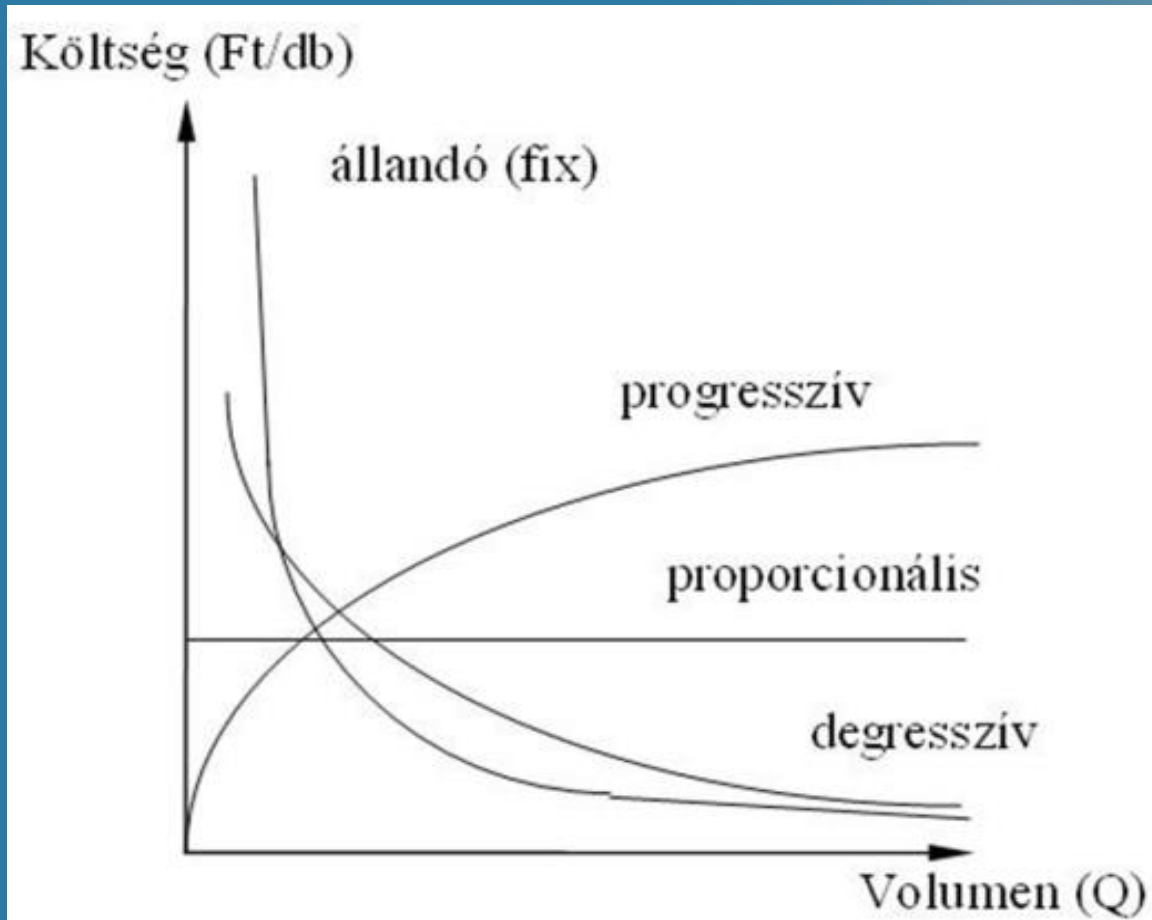
2. Változó költségek

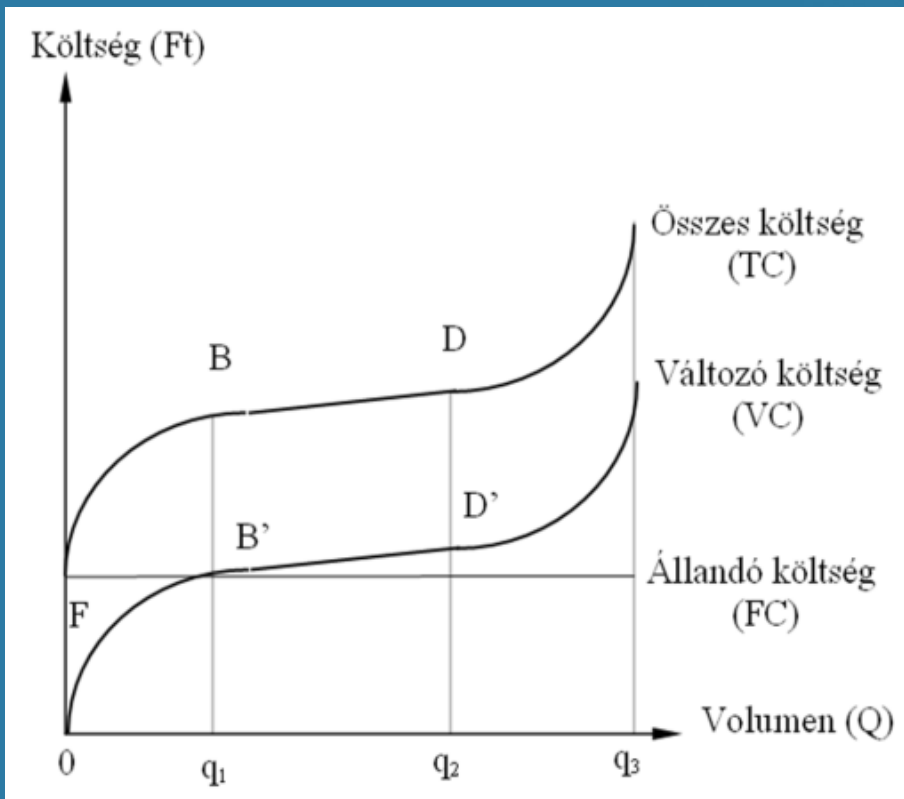
A változás tulajdonsága szerint megkülönböztetjük, úgymint:

- proporcionálisan (lineárisan)
- progresszíven
- degresszíven változó költségek

3. Egységköltség a volumen függvényében

4. A vállalat összköltségeinek alakulása rövid távon

(8, Kopányi)

A vállalkozás összes költségének alakulása a tevékenység volumenének függvényében lehet

- ✓ degresszív,
- ✓ lineáris,
- ✓ progresszív jellegű.

Költségek osztályozása

A költségek különböző módon osztályozhatók és elemezhetők:

- ✓ költségnevek (jelleg)
- ✓ a termelési volumenhez való viszony szerint
- ✓ az elszámolás módja szerint.

A költségek elszámolhatóságának módja szerint megkülönböztetünk:

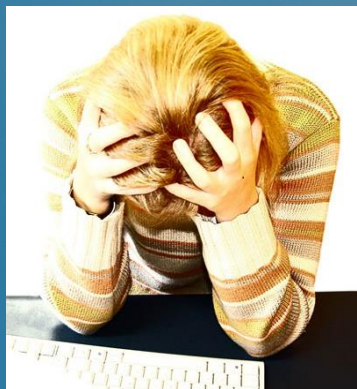
1. Közvetlen költségeket:

kétségtelenül megállapítható, hogy melyik költségviselőt és milyen mértékben terheli.

2. Közvetett (általános) költségeket:

a felmerülésük pillanatában nem, vagy igen bonyolult módon határozható meg a költségviselővel a kapcsolat (csak a felmerülés helyét, a költséghelyet tudjuk meghatározni).

A kalkuláció fogalma és fajtái (elő-, közbelső- és utókalkuláció).

A kalkuláció fogalma, célja és feladata

A kalkuláció *tágabb értelemben* az erőforrás allokációját és felhasználását, valamint a létrehozott teljesítmények egymáshoz való viszonyát fejezi ki.

Kalkuláció fogalma alatt a

- gazdasági kalkuláció,
- az önköltségszámítás

keretében végzett tevékenységek, eljárások és módszerek összességét értjük.

A gazdasági kalkuláció *tárgya* termék, illetve ezzel összefüggő tevékenység.

A kalkuláció fajtái, kalkulációs módszerek

A kalkuláció a gyártási (szolgáltatási) folyamat különböző szakaszaiban készül, és ettől függően más és más célt szolgál.

Fajtái:

- ❖ előkalkulációt,
- ❖ közbenső és
- ❖ utókalkulációt.

A különböző időpontban készülő kalkulációnak *alapfeltétele a módszerbeli azonosság*, vagyis az egyes költség tényezők azonos módon történő számbavétele.

1. Az előkalkuláció

A *várható önköltség* meghatározására irányul, *műszaki-gazdasági tevékenység*en alapszik.

Az előkalkuláció készülhet

- ✓ új termékre, meglévő termékek új technológiai változataira,
- ✓ saját termelésű készletek tervezett nyilvántartási árainak megállapítására,
- ✓ saját beruházások, fejlesztési témák, átszervezési feladatok tervezett költségeinek meghatározására,
- ✓ a vállalat költség, fedezet és nyereség tervezési munkáihoz kapcsolódóan.

1. Az előkalkuláció

Előkalkulációt készíthetünk a bázisköltség-számítás és a terv-költségszámítás területére:

- norma szerinti előkalkulációt,
- tervkalkulációt.

A kalkuláció fajtái, kalkulációs módszerek

Fajtái:

- ❖ előkalkulációt,
- ❖ közbenső és
- ❖ utókalkulációt.

2. Közbenső kalkuláció

Jellemzője, hogy *a gyártással egyidőben készül.*

Alkalmazása hosszú átfutású, nagy volument képviselő, bonyolult termék esetében célszerű.

A közbenső kalkuláció kizárólag **operatív célokat szolgál**, ezért formája, módszere kötetlen.

A kalkuláció fajtái, kalkulációs módszerek

Fajtái:

- ❖ előkalkulációt,
- ❖ közbelső és
- ❖ utókalkulációt.

3. Utókalkuláció

Feladata:

a tényleges önköltség meghatározása a termelés, a tevékenység befejezését követően a befejezett termelés költségeinek és az előállított termék (mennyiség) összevetésével.

3. Utókalkuláció

Lehetőséget teremt:

- a saját termelésű készletek mérlegben való értékeléséhez,
- adatokat biztosít a befejezett beruházások költségeinek és teljesítmény értékének megállapításához,
- információkat nyújt a tervezési munkához, az önköltség-csökkentési terv megállapításához,
- kalkuláció alapján a vállalati költséggazdálkodás megítéléséhez,
- a vállalat árpolitikájának megítéléséhez

Források és Irodalmak

1. Dr. Francsovics Anna: Controlling, elmélet és módszertan (2010)
2. Dr. Francsovics Anna: Controlling integrált elmélete és gyakorlata (2012)
3. Controlling portál

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

E-mail: istvan_ujvari@yahoo.co.uk